

FEMAD 1990 – 18. tvůrčí dílna mladého amatérského divadla nebyla jen pozvánkou na dva zářijové vikendy

O tom, že Festival mladého amatérského divadla (FEMAD) vznikl původně jako jakýsi salón odmítnutých, těch, kteří neměli nebo leckdy ani nechtěli mít přístup na vrcholné amatérské divadelní festivaly, přehlídky a soutěže, se toho již napsalo dost a dost. Nesporným faktem ovšem je, že letošní ročník této tvůrčí dílny, která má mezi divadelníky v celém Československu značné renomé, začínal vlastně jakoby od roku nula.

Samozeřejmě díky novým společenským podmínkám, i když zatím organizačně stejně jako v letech minulých. (V tomto směru dojde k radikálnímu řezu vlastně až napřesrok, kdy už zřejmě nebude existovat Střeodočeské krajské kulturní středisko, takže i budoucnost tohoto ojedinělého festivalu je nejasná.) Pro samý začátek, na start nové „epochy“ vybrali organizátoři téma vskutku neotřelé, ba v uplynulých letech značně zanedbané – dětské divadlo, kterému je naše společnost a kultura skutečně hodně dlužna.

Bylo by mylné se domnívat, že právě tato oblast divadelnictví byla zanedbávána po celých čtyřicet let. Naopak, ve 40. a 50. letech se u nás

dech jich bylo celkem dvacet, z toho šest z dílny profesionální (ani to však není zárukou vysoké kvality). Myslím, že zajímavější je, že v některých případech šlo o divadlo hrané dětskými soubory, jindy o divadlo dospělých určené dětem. A zatímco většinu těch dětských dospělí přijali s obrovským nadšením a potěšením, děti toužily spíš po dospělých hercích.

Většinu představení na přehlídce tvořily pohádkové příběhy nabo hrátky s dětmi. Jejich kvalita byla různá, což dětská „porota“ někdy odhalila, ale jindy se nechala unést výtvarnou stránkou věci, a dospělí zase jen kroutili hlavami, protože si prostě dosud mysleli, že kvalitní umění si naj-

CO JSME DLUŽNI DĚTEM

s velkými nadějemi rozvíjela. Teprve později byla odsunuta zcela na vedlejší kolej, a tam i zůstala po celou dobu „normalizace“, kdy normalizátoři zřejmě víc tušili, než věděli, že odtud příliš velké nebezpečí rozvoji socialismu nehrozí. To ovšem přineslo zcela opačné šance – pera se často chopili grafomani a autoři, kteří toužili po rychlé slávě, dětské divadlo se dostalo za humna pozornosti, stalo se hájemstvím kdekoho. A nutno si přiznat, že situace zůstává stejná i nadále. To se týká divadla profesionálního stejně jako amatérského. Tato tvorba je vždy někde na okraji, soubory se jí zabývají jaksi navíc, leckdy je vidět, že jde o lidi, kteří si na „velké umění“ netroufnou a mají dojem, že co by dospělý nesnesl, dítě unese. Bohužel však děti si teprve vytvářejí estetická a názorová hlediska, jsou tvárné, a tudíž manipulovatelné. A navíc v této oblasti nemají většinou s čím srovnávat.

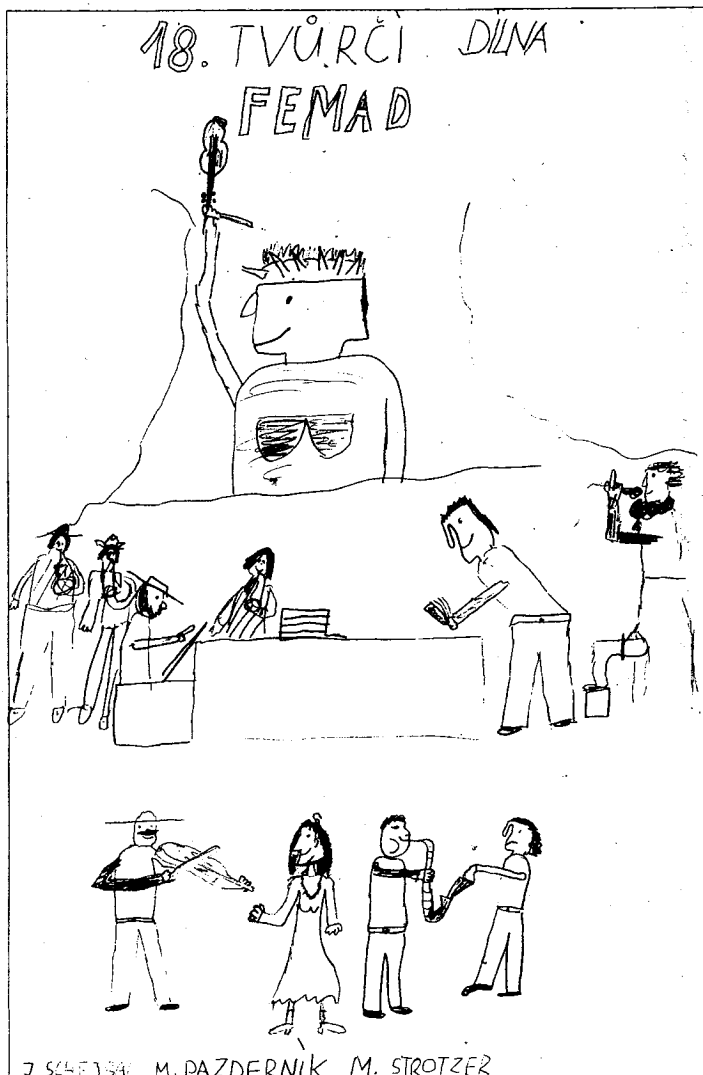
Proto pro ty, kteří se dětským divadlem zabývají, je zřejmé ze všeho nejdůležitější pochopit, jak na jednotlivá představení a inscenace nahlíží právě děti, tedy publikum, jemuž je dílo adresováno. Toho si byli vědomi organizátoři letošního FEMADu a přizvali do Libice nad Cidlinou rovněž skupinu dětí, s nimiž pracovala dětská psychologka. A věře, že názory a pohledy dětí mnohdy oťásly „jistotami“ dospělých seminaristů, z nichž rozhodně nikdo nebere divadlo pro děti na lehkou váhu.

Nemá smysl popisovat jednotlivá představení, rozebírat všechny inscenace. Jen snad stojí za to připomenout, že ve dvou zářijových vikend

de cestu k dětskému divákovi i tehdy, kdy v něm zůstává kousek tajemství. Ovšem jako ledová sprcha na nás ke konci přehlídky zapůsobily ohlasy dětí na Strakatou komedii souboru ze Znojma. Zatímco dospělí byli přesvědčeni, že tohle představení – jakási commedia dell'arte z vlastní dílny souboru, sevcená a odehraná tím nejprimitivnějším způsobem bez nápadu a spadající z pohledu dospělého divadelníka jednoznačně do oblasti kýče – by rozhodně mělo pro své nekvality u dětí propadnout, dětská seminaristka je naopak jednoznačně postavila na vrchol obou vikendů. Nejspíš proto, že zde mohly nahlédnout do světa dospělých, že zde našly skutečné lidi, kteří byli dobří a zlí, vychytralí, odvážní, zbabělí, prostě postavy, z jejichž chování mohou děti čerpat návody do života. Takové hry rozhodně mají v divadle pro děti své důležité místo, je ovšem na inscenátorech, aby se s podobnými úkoly vyrovnali alespoň na slušné úrovni a s vkusem. Jinak se nemůžeme divit, až děti jednou jako dospělí budou vyhledávat televizní seriály typu Žena za pultem a budou je považovat za umění, ač jejich funkce je ryze rekreativní.

Dětská duše je citlivá a zranitelná, touží po něze a kráse, po laskavosti, ale hledá také své místo ve světě, a v tom je povinnost nás dospělých ji pomoci. Divadlo je jedním z prostředků, které děti přijímají spontánně, nevytvářejí si bariéry jako v přístupu ke škole či k výchovnému působení rodičů. O to větší může být jeho vliv. Je na čase, aby se touto sférou začali zabývat také odborníci, a to včetně divadelní kritiky, která ji poměrně elegantně přechází bez povšimnutí.

Zuzana BERANOVÁ

Strakonický dudák královéhradeckého Východočeského loutkového divadla Drak byl zvláště pro menší děti představením sice s tajemstvím, ale současně evokoval množství nápadů. Z návrhu plakátu, jehož autory jsou tři podepsaní kluci, lze bezpečně přeciť, že děti pochopily, že jde o lásku k hudbě, o peníze a o lásku Dorotky

Snímek z představení Východočeského loutkového divadla Drak Hradec Králové Strakonický dudák. Inscenace zaujala stejně děti, jako dospělé

Foto: archiv